

ТОПОГРАФІЯ СЕРЕДНЬОЇ СКРОНЕВОЇ ГІЛКИ ЛИЦЕВОГО НЕРВА ЗАЛЕЖНО ВІД ТИПУ ЛИЦЯ

Д.Є.Спарин

Кафедра оперативної хірургії та топографічної анатомії (зав. – проф. Е.Г.Топка) Дніпропетровської державної медичної академії

Хірургічна корекція вікових змін лиця привертає все більшу увагу. З появою нових альтернативних оперативних методів корекції, що відрізняються малоінвазивністю, нетравматичністю, виконуються в умовах амбулаторії без застосування загальної анестезії, стало можливим виконувати естетичне ремодельовання лиця з отриманням малопомітного післяопераційного рубця [1]. Але, незважаючи на застосування в пластичній естетичній хірургії ендоскопічних методів, залишається невирішеним питання щодо післяопераційного тимчасового парезу лобового м'яза при відшаруванні поверхневого м'язово-апоневротичного клаптя [2]. Відомо, що в іннервації лобового м'яза беруть участь скроневі гілки лицевого нерва, зокрема, середня скронева гілка; визначені варіанти галуження цих нервів залежно від віку, статі, внутрішньом'язовий розподіл гілок, але відсутні дані про зовнішні топографо-анатомічні орієнтири середньої скроневі гілки залежно від типу лиця.

Мета дослідження. Встановити топографо-анатомічні орієнтири середньої скроневі гілки лицевого нерва залежно від типу лиця.

Матеріал і методи. Цефалометричне дослідження виконане на 47 трупах людей обох статей. Антропометричні виміри лицевого відділу голови проводили за допомогою цефалометра та стандартного набору антропометричних точок.

Фізіономічний індекс [3, 4] обчислювали за такою формулою:

$$J = \frac{\text{Фізіономічна висота лиця}}{\text{Вилична ширина лиця}} \times 100,$$

де фізіономічна висота лиця ви значається як відстань між точкою, яка знаходиться на межі росту волосся по серединній лінії до під-

боріддя, а вилична ширина лиця – відстань між найбільш виступаючими точками зовнішньої поверхні правої та лівої виличних кісток.

Для визначення топографо-анатомічних особливостей середньої скроневі гілки лицевого нерва зовнішніми орієнтирами вважали медіальну точку зрощення мочки вуха зі щогою (точка А), зовнішній кут очної ямки (точка В), медіальна точка зрощення завитка вуха зі щогою (точка С), латеральний кінець брови (точка D).

Результати дослідження та їх обговорення. В результаті цефалометричного дослідження та обчислення фізіономічного індексу матеріал розділено на три групи: перша група – широке і низьке лице, друга – середнє лице, третя – вузьке та довге лице (табл. 1).

Середня скронева гілка лицевого нерва в людей з вузьким та довгим лицем при магістральній формі галуження лицевого нерва прямує ззаду наперед під кутом $76 \pm 3^\circ$ до горизонтальної площини, з широким та низьким лицем при сіткоподібному галуженні – $58 \pm 2^\circ$. Вийшовши з товщі привушної залози на рівні прикріплення мочки вуха до шкіри, середня скронева гілка перетинає виличну дугу – точка Е (табл. 2), прямує до бічного краю очної ямки та латерального кінця брови і досягає волокон лобового м'яза. Місце перетину середньою скроневію гілкою лінії, що з'єднує бічний кут очної ямки з точкою зрощення завитка вуха зі шкірою нами позначене як точка F (табл. 3).

Таким чином, встановивши відстані F-B та E-A, можна на етапах планування визначити проєкційну лінію середньої скроневію гілки лицевого нерва з метою більш якісного та безпечного проведення оперативних втручань і маніпуляцій.

Таблиця 1

Фізіономічний індекс (J) залежно від типу лица та статі (M±m)

1-й тип (широке і низьке)		2-й тип (середнє)		3-й тип (вузьке і довге)	
Чоловіки (n = 5)	Жінки (n = 9)	Чоловіки (n = 6)	Жінки (n = 16)	Чоловіки (n = 4)	Жінки (n = 7)
125±2,3	119±1,9	134±3,3	126±2,4	137±2,1	130±1,6

P<0,05

Таблиця 2

Відстань між точкою А та середньою скроневою гілкою лицевого нерва (точка Е) (M±m)

Тип лица	Чоловіки	Жінки
1	34±3,1 мм	32±2,3 мм
2	30±1,5 мм	29±1,2 мм
3	28±0,9 мм	28±0,8 мм

P<0,05

Таблиця 3

Відстань між точкою В та середньою скроневою гілкою лицевого нерва (точка F) (M±m)

Тип лица	Чоловіки	Жінки
1	52±2,2 мм	50±2,1 мм
2	48±1,6 мм	46±1,5 мм
3	45±1,3 мм	43±1,5 мм

P<0,05

На підставі одержаних результатів пропонуємо під час планування будь-яких інвазій в межах проекції середньої скроневої гілки лицевого нерва заздалегідь враховувати її топографію і помічувати шкіру лица з розширеною локалізацією нерва. Вважати при цьому найбільш небезпечним чотирикутник AEDF, що частіше мав на нашому матеріалі форму витягнутого ромба.

Висновки. 1. У людей з широким та низьким типом лица відстань між орієнтирними точками та середньою скроневою гілкою лицевого нерва найбільша. 2. Небезпечною ділянкою при відшаруванні поверхне-

вого м'язово-апоневротичного клаптя слід вважати проекцію неправильного чотирикутника з вершинами в точках А, Е, D та F. При підтягуванні м'яких тканин лица в середній і нижній третинах слід обмежити підфасціальне препарування тканин з урахуванням топографії середньої скроневої гілки лицевого нерва. 3. При оперативних втручаннях на верхній третині лица можлива субдермальна дисекція, але при переході з фронтального на мідліфтинг поверхневу скроневу фасцію варто розсікати не нижче лінії, яка з'єднує латеральний кінець брови з козелком вушної раковини.

Література

1. Мишалов В.Г., Храпач В.В., Балабан О.В., Юрченко Д.А. Опыт применения эндоскопических методов в пластической эстетической хирургии // Укр. ж. малоінвазив. та ендоскоп. хірургії. – 2001. – Т. 5, № 3. – С. 29. 2. Спарши Д.Е., Топка Э.Г., Мамрак Ю.В. Наш опыт эндоскопического лифтинга лица // Укр. ж. малоінвазив. та ендоскоп. хірургії. – 2001. – Т. 5, № 3. – С. 29. 3. Переверзев В.А. Медицинская эстетика. – Волгоград: Изд-во "Зацарицынский вестник", 1994. – 208 с. 4. Переверзев В.А. Архитектоника лица. Возрастные аспекты. – Волгоград: Изд-во "Зацарицынский вестник", 1994. – 216 с.

ТОПОГРАФІЯ СЕРЕДНЬОЇ СКРОНЕВОЇ ГІЛКИ ЛИЦЕВОГО НЕРВА ЗАЛЕЖНО ВІД ТИПУ ЛИЦЯ

Д.Є.Спарши

Резюме. На основі результатів макроморфологічного дослідження автори пропонують нові технічні прийоми в пластичній хірургії голови.

Ключові слова: пластична хірургія, гілки лицевого нерва, форми лица, анатомія.

TOPOGRAPHY OF THE MIDDLE TEMPORAL BRANCH OF THE FACE NERVE DEPENDING ON VARIOUS TYPES OF THE FACE

D.Ye.Sparysh

Abstract. On the basis of the results of a conducted macromorphological study the authors propose new surgical techniques in the plastic surgery of the head.

Key words: plastic surgery, face nerve branches, face form, anatomy.

Dnipropetrovsk State Medical Academy

Надійшла в редакцію 25.12.2003 р.